## MAREA PROMISIUNE DE PROGRES NELIMITAT

*Cristina IOSIF*

În zilele noastre, nu e un secret că noi am devenit mici zei pe pământ, ştiinţa ne-a făcut atotştiutori iar tehnica ne-a făcut atotputernici. Viaţa contemporană a creat posibilitatea experimentării unui nou sentiment de libertate – am devenit stăpânii propriilor vieţi obţinând o victorie totală asupra imanenţei lucrurilor. Dând la o parte cortina scenei epocii capitaliste, vom revela cealaltă parte a dimensiunii Omului ca Zeu. Descoperim că industrializarea forţată a lumii şi textele pe care le receptăm prin intermediul ecranelor atotştiutoare se ascunde o robie a conştiinţei omului de către om. Această auto-înrobire a omului de către om este poate că printre primele după importanţa cercetării, mai ales că trezeşte o repulsie către sistem, tehnică şi tot ce ţine de încercarea de a ordona realitatea exterioară.

Conform studiilor realizate de Erich Fromm, condiţia omului este încadrată într-o realitate închisă în propriile satisfaceri nelimitate a dorinţelor ce îi sunt generate fără voinţa sa. O altă parte a realităţii reprezintă tehnica, aceasta din cauza iraţionalităţii utilizării individului a creat probleme ecologice, iar decalajul dintre ţările bogate şi cele sărace continuă să crească.

Sistemul capitalist cere de la individ să accepte o etică obsesivă a muncii, să fie lacom, egoist, să crească pe linia de carieră, fără ceremonii faţă de concurentul de lângă el, dar să rămână în permanenţă acea persoană drăguţă şi zâmbitoare. Pe de altă parte, capitalismul cere de la individ să fie petrecăreţ noaptea. Un ideal al lenevirii totale, o fericire, un hedonism care şi-a schimbat forma faţă de cea a anticilor. Hedonismul reprezintă o ciudată contradicţie cu idealul muncii disciplinate. Această contradicţie creează condiţia pentru ca omul să devină anxios, debusolat, izolat şi invidios.

Individul suferă din cauza dorinţelor nelimitate. Acum e important să facem o analiză a dorinţelor, vom reveni din nou la gânditorul Erich Fromm care divizează dorinţele în obiective şi subiective, cele din urmă fiind pe lângă faptul că sunt generate de corporaţii prin intermediul publicităţii, ele mereu generează noi dorinţe la nesfârşit creând un cerc vicios din care individul deseori se află prin toată viaţa. Dorinţele obiective sunt acele dorinţe care pe lângă faptul că pot fi ridicate la un nivel colectiv, sunt de ordin biologic, strict necesar, care poate fi chiar cultivat şi educat în individ să fie mulţumit cu strictul necesar.

Etica este un domeniu foarte general care circulă de la individ până la cele mai mari companii sau specializări. Erich Fromm denunţă că existenţa factuală a unei dorinţe constituie o normă etică. Această afirmaţie a gânditorului deschide noi abordări şi interpretări a dorinţelor. Conform adevărului din budismul zen, izvorul suferinţei este dorinţa. Erich Fromm atrage atenţia la faptul că Evul Mediu a reuşit prin faptul că oamenii nu au făcut greşeala capitalismului secolului XX de a debarasa comportamentul consumerist de etică. Oamenii contemporani vorbesc că e post, dar nu postesc, uită că lucrurile materiale nu îi definesc, că maşina luxoasă nu îi va schimba creierii. Lumea contemporană nu gândeşte că plăcerea ca satisfacere a unei dorinţe nu poate fi scopul vieţii, deoarece o astfel de plăcere este urmată în mod necesar de neplăcere, în aşa fel umanitatea e departe de scopul ei real – de menţinere a speciei şi de păstrare a habitatului natural.

Schimbarea paradigmei poate fi interpretată din diferite perspective, cert este că ceva s-a schimbat. În cazul cercetării pe care o realizăm schimbarea paradigmei este legată de sistem. Lozinca Ce este bun pentru om – s-a schimbat în ceea ce este bun pentru sistem! Umanitatea a rămas în urma creaţiei sale. Trăsăturile generate de sistemul nostru socioeconomic sunt patogene şi sfârşesc prin a crea o persoană bolnavă, prin urmare şi o societate bolnavă. Liderii lumii uită de pragmatism, ei rămân la etapa creării conferinţelor internaţionale şi la discuţii şi polemici aprinse asupra situaţiei dezastruoase, dar uită să treacă la etapa practicii care abia se formează şi are nevoie de sprijinul acestor lideri mondiali.

Drept alternativă la situaţia catastrofală a economicului şi a ecologicului ar reprezenta anumite schimbări fundamentale de valori şi atitudini umane, orientarea caracterului uman, cum ar fi apariţia unei noi etici şi unei noi atitudini faţă de natură. Erich Fromm revelează că pentru prima dată în istorie supravieţuirea fizică a rasei umane depinde de schimbarea radicală a sufletului său. Această transformare a sufletului, care este atât de mult dezvăluită pe paginile marilor gânditori istorici, este posibilă, după Erich Fromm, doar în măsura în care au loc prefaceri economice şi sociale drastice.

Cele patru etape ale lui Fromm în privinţa dezvoltării sociale, mai ales a caracterului uman sunt următoarele: suferim şi suntem conştienţi de acest lucru, recunoaştem originea nefericirii noastre, ne dăm seama că există o modalitate prin care putem pune capăt acestei nefericiri şi acceptăm faptul că pentru a depăşi starea de nefericire, trebuie să urmăm anumite reguli de viaţă şi să ne schimbăm felul actual de a trăi. Pe paginile lui Erich Fromm se observă tangenţe cu budismul, care este considerat unul dintre cele mai paşnice religii. Bineînţeles că aceste etape ale lui Fromm cer continuitate şi o desfăşurare a ideilor, dar pragmatismul acestora persistă, fără îndoială. Spre final am dori să facem un apel către umanitate – consumaţi cu modestie!

*Recomandat*
*Eudochia SAHARNEANU, dr. hab., prof. univ.*